

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 31 (450)

Fredagen den 31 juli 1896.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

9:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5.— Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:— Iduns Modet., månadsuppl. > 3:— Barngarderoben > 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösnr endast för kompletteringar.)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad
---	--	--	--	---	---

Drottning Amelia af Portugal.

Ett tårehaf jag såg i drömmen,
 ett ändlöst haf, i töcken höljdt,
 der bleka skepnader sig rörde,
 som om en skräckbild dem förföljt —
 och dofva suckar blott jag hörde.

Snart var min drömsyn dock förvandlad.
 Töcknet försvann. Bak fjunlätt sky
 en stjärna mildt mot jorden myste.
 Och tårehafvet, nyss likt bly,
 nu med safirens skimmer lyste.

Det »signade ljus», som den portugisiska dramaturgen Dom João da Camara med dessa rader hyllar, är Portugals nu varande drottning. Hjärtats godhet är nämligen den skönaste ädelstenen i denna furstinnas drottningkrona. Där det gäller att lindra nöd eller bugsvala sjukdom, där är hon alltid redo att ingripa, och det är sagdt, att det f. n. i Portugal icke finnes någon bättre sjuksköterska än drottningen: ingen förstår att såsom hon vid en sjukbädd para omhet med sinnesnärvaro.

Prinsessan Amélie Louise Hélène d'Orleans, nu mera Sua Magestade a Senhora Dona Amelia, Rainha de Portugal e dos Algarves, är dotter af konung Louis Philippes sonson, framlidne grefven af Paris, prins Louis Philippe Albert d'Orléans, i hans äktenskap med sin kusin, prinsessan Marie Isabelle Françoise d'Assise Antonie Louise Ferdinande d'Orléans, och föddes den 28 september 1865. Hon tillhör sålunda en af Europas anrikaste och ärorikaste ätter, och en däremot svarande uppfostran kom henne också till del.

Sin barndom tillbragte hon i England, där hon under sina föräldrars tillsyn åtnjöt den första undervisningen tillsammans med prinsens af Wales döttrar. Och att denna undervisning handhades på ett sorgfälligt sätt, så att den unga eleven tidigt fick ögonen öppnade för skillnaden emellan väsentligt och oväsentligt, därom kan man vara viss, då man känner grefvens af Paris allvarliga vetenskapliga intressen och skrifter. Senare flyttade den höga familjen till sitt hemland, Frankrike, i hvars hufvudstad den tillbragte vintersäsongerna. Härigenom bjöds det den unga prinsessan tillfälle att vid sidan af soliditeten i sin engelska uppfostran utveckla det medfödda behaget hos en boren dotter af Frankrike. Också söker den blonda furstinnan sin like i ridderlig skönhet, då hon på sin ädla ridhäst utför de käckaste rytarekonster eller jagar det flyende vildsvinet.

År 1886 förmäldes prinsessan Amélie med Portugals då varande kronprins, hertigen af Braganza, nu mera konung Dom Carlos. Och då hon två år senare öfvertog en lands-

En bok är lifvet. Ödets vindar vända
dess växlande och tankerika blad.

Vi läsa — hvad som händt, hvad oss skall hända —
förgängelse och lif på hvarje rad.

L. Höjer.

moders maktpåliggande kall, visste hon snart
att visa sig värdig det samma.

I det nutida samhället — säger den portu-
gisiske förf. Ramalho Ortigão — med dess
hårda och förkväfvande demokratiska stats-
skick, som i själfva verket icke erkänner
någon annan måttstock på medborgerligt
värde än penningen, ger sig mera än nå-
gonsin känslan af eget värde till känna ge-
nom utbrott, som göra, att den bestående
sambhällsordningen synes vackla inför de
maktswages hat mot de maktstarke. Denna
svåra åkomma hos vårt århundrade afhjäl-
pes icke genom någon som helst lagstift-
ning, den botas blott genom godhet och
utöfning af dygd. Det är ej längre nog
att likt furstinnan i legenden förvandla ro-
sor i bröd för att mätta de hungrande;
man måste dessutom förstå att smycka
brödet med rosor, att krydda almosan med
ömhet, kort sagt, att med konsten att
gifva förena konsten att därvid le. Och att
Portugals drottning kan den konsten, där-
om vittnar den otvungna tillgifvenhet, hvar-
med folket på landsbygden skyndar att
kyssa handen på »sin rara flicka», då hen-
nes väg för förbi deras kojor.

Men icke blott till de små i samhället
sträcker sig hennes landsmoderliga intresse,
det räcker till för alla samhällsklasser. Sär-
skildt äro den inhemska konstens och konst-
industriens utförelse föremål för hennes of-
fervilliga beskydd — hon är också själf,
likt sin höge make, en anspråkslös, men
talangfull amatörmålarinna. Och hvarhelst
det f. ö. kräfvades att gifva prof på foster-
ländskhet, där finner man alltid drottningen
i främsta ledet, äfven om det gäller att af-
säga sig en del af civillistan.

Den allvarliga blick för sin maktpålig-
gande uppgift, som hon sålunda visar sig
äga, i förening med den flärdlöshet, hon
ådagalägger i sitt yttre uppträdande, äro en
borgen för, att hennes bägge söner i sin
mor hafva en uppfostrarinna, som skall
kunna göra dem värdiga att ärfva den
kärlek, hon åtnjuter af sitt folk. Och hen-
nes höge make har säkerligen flere än en
gång med tillämpning på sig själf upprepat
det portugisiska ordspråket: *Den som har
vunnit en god maka, han har vunnit lyckan.*

Göran Björkman.

Antonio Feijó*.

Som en dröm.

*Det var den tid, då höet in blir bärgadt
och ängens doft förtros åt ladans vård ...
Med hy, som sommarsolen kopparfärgat,
rastade männen vid en gårdsgård.*

* Senhor Antonio de Castro Feijó, Portugals
chargé d'affaires vid de skandinaviska hofven
och en af de främste bland sitt lands sam-
tida skaldar, är född år 1860 och härstammar
från en med de sveviske konungarne befryn-
dad, urgammal, galicisk ätt, som skänkt den iber-
iska halfön flere bemärkte män, bland dem
»Spaniens Bacon», den i förra århundradets för-
sta hälft verksamme benediktinermunken Padre
Benito Jerónimo Feijó samt den kække artilleri-
officeren Don Miguel Feijó y Pardiñas, som i

*Flickorna flinkt med sina räfsor förde
i vålmar hop den skörd, som lien gjort ...
Solen, som sjönk, en vemodssträng berörde,
hvars klang jag blott i landets stillhet sport.*

*Då mötte, väna räfserska, mitt öga
ditt varma öga, i hvars djupa haf
jag än i minnet plär min ande löga,
då lifvets luft käns tyngande och kvaf ...*

*Mins du den stunden, då min lefnads bana
korsade din? Det var blott en sekund.
Hur kunde ett »god afton!» ekon dana,
som än jag dallra hör i hvarje stund?*

*Hur kunde i min sjül din bild sig rista
så fast, att den jag ser, hvarhelst jag går?
Den är mitt stöd, då jag vill modet mista —
murgrönans stöd åt mur, som vittrad står.*

*Det var den tid, då höet in man bärgar ...
Vi möttes, ljufva räfserska, ej mer.
Och där vi möttes, vinterns storm nu härjar ...
Hvem vet, i vår, hur lifvet då sig ter?*

Göran Björkman.

”Professor Egen.”

Man bär ett annat namn, denne lärde
man, men i tysthet benämnes han
antingen »gubben mot strömmen» eller ock-
så »professor Egen». Detta kommer sig där-
af, att han förbehåller sig rättigheten att
ha sina egna själfständiga tankar och åsik-
ter om så väl stora ting som små, och fast-
än han förefaller tämligen fåordig, är han
känd för att vid påkallade tillfällen uttala
sig med den största oförbehållsamhet.

Men dock kunde icke hans egen köttsliga
syster, lektorskan Bern, ana, att hon denna
solklara sommardag skulle komma i konflikt
med honom i ett aldeles solklart ämne.

»Käre Svante,» säger hon pustande af
värme och ifver, »jag har hufvudstupa rest
in från vårt sommarnöje för att säga dig,
att vår svåger afidit i natt; jag har fått
telegram.»

»Gud ske lof och tack, att hans lidande
förbytts till frid!» säger professor Egen med
innerlig rörelse.

»Ja, det förstås, någon sorg kan det ju
ej vara för någon, men om något dödsfall
kommit olägligt, så är det väl detta, sorg-
dräkter — —»

»Hör nu, Malvina! Det kan väl ej falla
dig in att klä ut dig och dina flickor nu
igen?»

»Klä ut! Så du talar!»

»Ja, det är ju ej en månad, sedan Lilly
kläddes ut till rättvikskulla och din Maud
till — jag minnes ej hvad för något. Möj-
ligen kan detta vara rätt bra på landet,
fast jag ej förstår, hvad det kan ligga för

dessa dagar utmärkt sig i striderna mot Cubas
insurgenthorder. Namnet Feijó har uppkommit
af det galiciska *fai só* (på latin: *fac solus*, d. ä.:
red dig ensam!), syftande på en hjältebragd af
ättens stamfader Don Tibalte, som vid en sam-
mandrabbning nära Compostela med arabhöf-
dingen Almanzor ensam stred mot och beseg-
rade 6 moriske krigare.

behag uti att bära en frygisk vadmalsmössa
på nacken, då man kan få hattar, som äro
lätta och skydda ögonen mot allt för starkt
solljus och väggglitter. Men i den utklädnad-
den ligger åtminstone ej något bedrägligt,
ty ingen människa i världen tar dina blod-
fattiga döttrar för annat än hyperfina stads-
barn; annorlunda är det med det du kallar
sorgdräkt.»

»Men Svante då! Det är ju aldeles
tvunget.»

»Hvem och hvilka tvinga dig till att stöka
ut er som hemska svarta spöken, ägnade
att skrämma hästar? Hvem och hvilka
kunna tvinga förnuftiga människor att någon-
sin — för att ej särskildt tala om som-
marhettan — svepa in sig i en massa svart
tungt tyg och i en hufvudbonad med bly-
bitar — —»

»Blybitarne sättas dit som motvikt för
den långa krusflorsslöjan och har ej något
afseende på sorgen,» afbryter fru Malvina.

»Således ingen tillökning i sorgdräkstens
symbolik?» småler professorn med retsamt
lugn. »Men allvarsamt taladt, kära Malvina,
tycker du ej att mänskligheten vid det här
laget kunde ha framskridit så pass långt i
kultur, att vi vid dödsfall — —»

»Kläda oss i högrödt eller kanske brand-
gult,» afbryter åter fru Malvina och slän-
ger af sig kappan; hetare är hon nu, än
då hon kom in.

»I Kina samt i en socken i Dalarne är
sorgdräkten gul,» upplyser professorn och
slår i ett glas vatten åt systemen, »men min
tanke är, att vi hvarken genom den ena
eller andra färgen böra, vare sig annonsera
en verklig sorg eller hyckla en föregifven.»

»Vördnaden, pieteten för den afidne, del-
tagandet för hans efterlämnade ...»

»Tycker du få ett värdigt uttryck
genom att ni kvinnor anlägga den mest fula
och olämpliga dräkt, man kan få se under
Guds blå himmel, eller genom att ni knyta
en florsremsa kring armen på edra män,
något som ovillkorligen påminner om H. C.
Andersens änkekråka, som sörjde med en
svart ullgarnstråd kring det ena benet. —
Jag har inte talat ut ännu, kära Malvina,
du får ha tålmod med 'gubben mot ström-
men'. — Om en eller annan utklädnad verk-
ligen är ett sant naturligt uttryck för sorg
och smärta, hvarför bar då ej din äldsta
dotter hatt med blykulor och svart slöja,
när hennes käraste vän i fjol ljöt vådadöd?
De voro icke 'ringförlovade' vill du säga; för-
bindelsen dem emellan hade ej hunnit blif-
va eklaterad; därför skulle stackars Martha
låtsa om ingenting, utan klä sig i rosenrödt,
gå på landshöfdingens bal och ingen män-
niska borde få visa henne annat slags del-
tagande än att se till, att hon jämt blef
uppbjuden till dans. Sammanställ nu detta
och så oändligt många liknande dödsfall
och andra ännu tyngre sorger och kval med
den maskerad, du nu har i sinnet!»

»Här är ju ej fråga om den djupa sorg-
dräkten,» invände fru Malvina retligt.

»Det är ju sant, bruket föreskrifver ju
en noga beteckning för sorgens olika gra-
der, liksom för dess aftagande efter vissa
förutbestämda veckor och månader. — Men,

Malvina, tror du verkligen, att du löste mig från sorgen och saknaden efter min maka, när du löste sorgfloret af min hatt och min vänstra rockärm, emedan sorgetiden var ute, som du sade? — Jag skall ej vidare tala om mig, men tror du ej, att hundradetals sorgtyngda människor hellre skulle vilja dölja sin smärta under en obemärkt, en vanlig dräkt, än bära den till allmänt beskådande bakom en reglementerad slöja? Hur bittert kännes det ej, att gå förbi människor och veta, att de fått anledning att rifva och slita i sär, stundom af ännu svårare art, än det döden slagit! En stigande kultur — —»

»Tillåter naturligtvis ej heller att man klär lik?» hugger hon af.

»Tillåter ej att man kläder ut stoffet, nej, naturligtvis,» upptager han den nya fråga, som hon oförsiktigt råkar väcka. »Jag vet visserligen ej, hur pass frigjorda våra bildade klasser nu blifvit från detta slags maskeradupptåg, ty sedan jag ägnat de lefvande all den omsorg, mina patienter ha rätt att kräva af mig, är mitt samvete lugnt, i fall någon af dem måste skatta åt förgängelsen, och jag går ej att se dem ligga på parad i likkistan. Men mina vägar föra mig ibland in i de fattigas hem, och där har jag råkat få skåda samma utmärklade skelett, i hvilket lifslågan brunnit så länge, att det väckt en förlåtlig otålighet hos far eller mor, ligga lik i en bruds förklädnad, eller ock i något, som de stackars fattige kallade 'sky', och som äfven tjänade till att kittla fåfängan och väcka 'de andres' afund. — Säg ingenting, Malvina! Jag vet, att detta är något som åtminstone har varit mod i vår klass och är ett af de bedröfliga arf, en falsk bildning lämnar åt våra okunnigare medmänniskor. Kanske svepa vi nu helt enkelt våra döda så som det ägnar stoff, som skall gömmas i jord eller förintas i eld. — Det var sant, jag sänder en större ask, fylld med blommor, till vår svägers kista samt något annat till hans barn, men detta rör ingen annan, och det var egentligen ej om likklädsel jag ämnade säga några ord nu, utan om hoppet, att en stigande kultur, ett verkligt framåtskridande. — —»

»För allt i världen, Svante, tala ej med mig om sådant! Jag är ej för abstrakta ting, utan håller mig blygsamt till de konkreta!» värjde sig lektorskan Bern och sprättade med broderns pennknif bort ett knippe penseer från sin hatt.

»Du har rätt, syster. Men kanske du anser vår syster Agnes för ett konkret ting?» — Ja så, det gör du! Och hennes dotter med? Tack! Nåväl, dessa två konkreta substantiv blefvo för knappast tre veckor sedan af vår sväger, skoladjunkten, under större bekymmer, än han ensam kunde bära, utrustade för sommarvistelsen ute bland eder. Klä nu du och dina tre flickor ut er till svarta spöken, så måste Agnes och hennes dotter göra det samma, ty jag tilltror dem ej att ha nog karaktär att helt enkelt säga: Vi ha ej råd att hyckla sorg, äfven om vi hade lust. — Men du, Malvina, du är ju en liten centralsol i ett lysande planetsystem, sprid du nu en skymt af sanning öfver denna del af sällskapslifvet. — Hör, Malvina, du!» — — —

Malvina hade hört nog och var redan utom dörren. Några minuter därefter satt hon vid en kopp förmiddagsté hos sin allra bästa väninna (som blott ägde två förtrogna väninnor utom lektorskan Bern) och förtrodde denna, att hennes bror verkligen för-

tjänade både att kallas »gubben mot strömmen» och »professor Egen.» Och väninnan, som samma eftermiddag för sina två andra förtrogna relaterade professors vrånga åsikter, tillade som sin bestämda mening, att han ej var någon kristen människa.

»Hon har lämnat sina penseer kvar hos mig, kanske det ändå betyder något, betyder, att hon tänker på mina ord,» mumlar professorn, som ännu på gamla dagar är en optimistisk drömmare. Ave.

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

IX.

Några ord om nervositet och s. k. nervösa sjukdomar,

af

Professor *F. Lennmalm.*

Bland de olika delar, af hvilka människokroppen är uppbyggd, spelar nervsystemet på visst sätt den viktigaste rollen. Alla kroppens öfriga organ stå nämligen i direkt beroende af nervsystemet, för hvilket ändamål hjärnan, nervsystemets högsta del, genom nervtrådar stå i förbindelse med kroppens alla delar. Genom nervsystemet förmedlas all vår uppfattning af den utom oss varande världen, allt hvad vi erfara genom våra yttre sinnen, genom vår syn, hörsel, lukt, smak och känsel, kommer till vårt medvetande förmedels våra nerver. Allt arbete, som oupphörligt försiggår inom vår kropp för dess vidmakthållande, såsom blodomloppet, andningen, matsmältningen, körtelafsöndringarna m. m., allt detta sker under beständig ledning och kontroll af nervsystemet. Vid hvarje form af kroppsarbete tages nervernas verksamhet i anspråk, och allt slags intellektuellt arbete förmedlas af en direkt verksamhet hos hjärnan. Allt hvad vi äro vana att betrakta såsom yttringar af vårt själslif, allt hvad vi förnimma och tänka, hvad vi tro och veta, hvad vi minnas, hvad vi hoppas och frukta, all vår glädje och sorg, vår kärlek och hat, allt detta och mycket mer har sitt materiella underlag uti lifsverksamheten i vårt centrala nervsystem.

Nervsystemet är väl skickadt att uppfylla alla dessa olikartade fordringar, men liksom för allt annat förgängligt är en viss gräns satt för dess förmåga. Öfverskrides denna gräns, så uppträda snart sjukliga symptom, och denna gräns öfverskrides tyvärr alltför ofta.

Ändamålet med dessa rader är att i korthet påpeka betydelsen af de s. k. nervösa sjukdomarna och att särskildt fästa uppmärksamheten på deras orsaker och angifva möjligheten af deras förebyggande. Namnet nervösa sjukdomar är något egendomligt, det användes blott i populär bemärkelse och tarvar därför några ord till förklaring. Nervsystemet är, liksom kroppens andra organ, utsatt för en hel del sjukdomar, beroende på inflammationer, yttre skador, svulstbildningar m. m., hvilka sjukdomsorsaker framkalla mer eller mindre svåra anatomiska förändringar af nervsystemet. Dessa sjukdomar, i och för sig, falla alldeles utanför det kapitel, som nu intresserar oss. Med de nervösa sjukdomarna eller, såsom de hellre böra benämnas, de funktionella nervsjukdomarna menar man sådana sjukdomar, där inga upptäckbara anatomiska förändringar före-

finnas, men där nervsystemet, till följd af vissa, här nedan angifna orsaker, ej längre fullgör sitt arbete på samma sätt som hos en fullt frisk individ, utan har förlorat en del af sin spänstighet och blifvit försatt i ett tillstånd, som enklast kan kännetecknas dels såsom trötthet, dels såsom öfverdrifven retlighet.

Ät de olika sjukliga symptom, som böra hänföras till de funktionella nervsjukdomarna, har man nu gifvit olika namn, och en stor del af dem, ehuru visserligen ej alla, innefattas under de tillstånd, som man benämnt nervositet, neurasteni och hysteri. Med nervsvaghet menar man i allmänhet antingen nervositet eller neurasteni. Nervositet bör kanske helst anses såsom blott och bart en egendomlig svaghet och lättretlighet i nervsystemet, hvilken vållar att individer med denna slags konstitution lätt bli neurasteniska och hysteriska, eller ock kan man definiera den såsom den lindrigaste formen af vare sig neurasteni eller hysteri. Vid neurasteni finner man en betydlig grad af trötthet eller rättare sagdt uttrötthet såväl hos de psykiska som de kroppsliga förmögenheterna, åtföljd af stegrad psykisk retbarhet med därpå beroende hypokondriska föreställningar. Vid hysteri är den stegrade psykiska retbarheten eller den s. k. suggestibiliteten det mest framträdande symptomet; denna suggestibilitet är så stark, att genom de allra obetydligaste retmedel, ofta blotta föreställningar, särdeles storartade verkningar komma till stånd, såsom t. ex. förlamningar, känslolöshet, krampanfall o. s. v.

De olika funktionella neuroserna, af hvilka vi här namngifvit de viktigaste, äro ej skarpt skilda åt, utan öfvergå utan bestämd gräns i hvarandra, liksom ock gränsen mellan dem och den fullkomliga hälsan är tämligen obestämd.

Man har ansett, att dessa sjukdomar i vår tid skulle vara vanligare än någonsin förr, och man talar därför ock om vår nervösa tidsålder, vårt nervösa århundrade. De fleste författare, som sysselsatt sig med detta ämne, äro ense därom, att vi äro mera nervösa än våra förfäder, och för giltigheten af detta antagande talar den omständigheten, att de orsaker, hvilka framkalla nervositet och dess följder, och om hvilka strax skall ordas, utan tvifvel till följd af våra sociala förhållanden verka mera intensivt på oss än på föregående generationer. Emellertid är det nämnda antagandet ej fullt bevisadt, och det motsäges direkt af vissa forskare. Studerar man medicinens historia, så finner man ock, att dessa sjukdomar alltid varit vanliga, ehuru de gått under växlande namn. Jag behöfver exempelvis blott erinra om de egendomliga epidemier af nervösa åkommor, som härjade under medeltiden och långt in i nyare tiden, och som gäfvö anledning till häxeriförföljelserna. Den berömde Sydenham, sjuttonde århundradets mest framstående läkare, antager på sin tid, att hälften af alla kroniska sjukdomar bero på hysteri. Man finner såvälunda, att det kanske ej är med rätta, som vår tid yfves öfver epitetet nervös gent emot föregående tidevarf; det är åtminstone fortfarande en öppen fråga, huru härmed kan förhålla sig.

De nervösa sjukdomarna äro mycket vanliga, de skona ingen ålder och intet kön, man kan ej säga, om de oftare förekomma hos män eller kvinnor, under ålderdomen, mannaåldern eller barndomen. Alla folkslag, alla raser drabbas af desamma, intet yrke, ingen sysselsättning, intet stånd skyddar för dem, de äro lika hemmastadda i de rikes palats som i de fattiges kojor.

Hvilka äro nu de orsaker, som frambringa

de funktionella nervsjukdomarna? De äro många och växlande, och man kan säga, att allting, som kan verka slitande och ansträngande på nervsystemet, kan varda till en sådan orsak. Härvid är i första hand att ta hänsyn till en sak, nämligen den, att ett visst skadligt inflytande af en viss styrka verkar betydligt olika på olika individer allt efter deras olika motståndskraft, så att t. ex. en orsak, som hos en person med kraftigt, spänstigt nervsystem endast framkallar ett öfvergående obehag, hos en annan person med svagare nervsystem kan orsaka de allra svåraste och långvarigaste nervösa rubbningar och lidanden. Således, den första, och i visst afseende den viktigaste orsaken till här afhandlade sjukdomar, är en viss egendomlig svaghet i nevsystemet, den s. k. nervösa dispositionen eller neuropatiska konstitutionen. Denna nervösa disposition är nu i regeln medfödd, och man brukar ock därför tala om ärftlighetens betydelse för hithörande sjukdomars uppkomst.

Ärftligheten spelar som bekant en viktig roll inom sjukdomsläran, och en mängd sjukdomar ärfvas direkt från en föregående generation. Hvad den nervösa dispositionen beträffar, kan den antingen ärfvas såsom sådan, eller ock uppträder den hos individer, hvilkas föräldrar genom sjukdomar eller andra försvagade inflytelser varit på ett eller annat sätt nedsatta.

I vissa familjer ser man, ofta genom ett par eller flere generationer, en utpräglad disposition för de funktionella nervsjukdomarna, så att man ibland inom en familj knappast kan täffar en individ, som ej i mer eller mindre grad är bekajad af densamma. Denna disposition förhöjes genom de s. k. konsanguina äktenskapen; om en man och en kvinna, tillhörande samma neuropatiskt belastade familj, gifta sig med hvarandra, hemfalla deras barn ofta i särdeles hög grad åt nervösa lidanden. Det är under dylika förhållanden, som de konsanguina äktenskapen äro farliga för afkomman, däremot är det ej visadt, att dessa äktenskap i och för sig, ifall båda parterna äro friska och tillhöra familjer utan sjukdomsanlag, skulle vara orsaker till några nerv- eller andra sjukdomar. I familjer med denna utpräglade nervösa disposition är man ofta ej i tillfälle att konstatera, hvad som från början vållat nervositetens insteg i familjen, men man har fullgiltiga skäl till det antagandet, att någon föregående generation påverkats af några sjukdomsorsaker af samma art, som dem jag nu skall nämna.

Ofta ser man den nervösa dispositionen hos barnen i en familj, där föräldrarna ej företett några nervösa symtom, men däremot varit försvagade och nedsatta af en eller annan anledning. I många sådana fall kan man konstatera, att föräldrarna eller en af dem vid tiden före barnens födelse varit antingen mycket gamla, eller af någon anledning öfveransträngda af arbete eller sorger, eller sjukliga, eller för tillfället brutna af sjukdomar, akuta eller kroniska, eller ock utsatta för någon kronisk förgiftning, vanligen alkoholism. Särskildt alkoholismen är härvid af stor vikt, och genom mycket vidlyftiga statistiska undersökningar är det till fullo bevisadt, att alkoholisters afkomlingar i högsta grad skatta åt de nervösa sjukdomarna.

Ärftligheten är som sagdt en viktig orsak till de nervösa sjukdomarne, men den är ej den enda. Ärftligheten är så att säga en lämplig jordmån, där de nervösa sjukdomarna lättare slå rot och trivas, ifall andra framkallande orsaker tillkomma. En person med ärftlig nervös disposition kan sålunda mycket väl

hela sitt lif gå fri från de egentliga nervösa sjukdomarna, men om han blir utsatt för någon af de orsaker, som direkt framkalla dessa sjukdomar, så får han en sådan sjukdom lättare än en person, som ej har den ärftliga dispositionen, och han får ofta sjukdomen i svårare form än den sistnämnde. Men äfven förut fullt friska personer utan någon ärfd svaghet kunna, ifall de påverkas af synnerligen intensiva framkallande orsaker, drabbas af nervösa åkommor.

(Forts.)

Iduns byrå och expedition hållas under månaderna juni—augusti öppna hvarje söckendag kl. 10—5.

Tre flickor på vandring.

Från en turistfärd i Dalarne

af Mabel.

Det är först under de sista årtiondena, som bruket att låta den manliga ungdomen företaga fotvandringar inom Sverige blifvit så allmänt som det nu åtminstone på somliga ställen är. Ovanligare är däremot, att unga flickor utan manligt sällskap på egen hand få vandra omkring och omedelbart njuta af vårt lands härliga natur och lära känna folklivet i all dess egendomlighet och friskhet, som för ett stadsbarn har ett sådant behag.

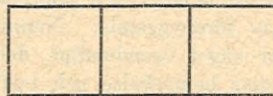
Ännu finnes en mängd fäder och mödrar, som skaka sitt hufvud åt en dylik »emancipation» och säga sig aldrig vilja skicka ut sina flickor »så där på rama landsvägen». Men om några goda, friska och praktiska unga flickor företaga en förståndigt uppjord färd, tror jag ej det skall kunna skada dem det ringaste, utan tvärtom, utom det stora nöje det bereder, äfven skall vara till stor nytta för både kropp och själ.

Det är just från en sådan vandring rundt Siljan och Orsa-sjön jag nu hemkommit, och så tänkte jag, att om Iduns ärade redaktion kanske ville öfverse med alla briter i min beskrifning, någon ung läsarinna skulle vara road af att höra litet om vår färd.

Vi vore tre flickor på respektive 18, 19, och 20 år, som lördagen den 20 juni afreste från Stockholm till Insjön på järnväg, för att därifrån vandra och bese naturen och folklivet i det gamla mångbesjungna Dalarne. Vi buro på ryggen hvar sin rensel, innehållande hvad vi ansågo oss nödvändigt behöfva under den till 14 dagar bestämda turen.

Kanske vår utrustning skulle kunna tjäna till någon ledning vid en liknande färd. Klädsel: linne, kalsonger, yllestrumpor, lifstykke, flanellkjol, en tunn och kort orlinkjol, bomullsblus, grå klädningskjol, försedd med slår och knappar för att knäppa upp den, så att den blef alldeles kort under marschen, rymliga bruna skor, rund hatt med ett band omkring samt dessutom skärp, klocka och en slidknif.

Till att bära packningen är en turistrensel nog bäst, men som dessa äro rätt dyra, kunna de ersättas af en påse af oljedränkt tyg, vid hvilken klufna rottingar fastsys enligt följande teckning:

Rottingen gör att ränseln ej värmer allt för mycket på ryggen.

I hvar rensel buro vi: ett linne, ett par kalsonger, 2 par yllestrumpor, svarta skor, svamp, tvål, handduk, tandborste, kam, natttröja, bomullsbluslif, jacka, (liknande kjolen) näsdukar, notisbok, vasilinburk och ett stycke fint linne och ofvanpå renselen en regnkappa. Dessutom hade vi hvar sitt bomullsparaply med stadig käpp att stödja på.

Följande saker funnos blott i ett exemplar, lämpligen fördelade på de olika personerna. Hårborste, bågare, konjak, diarrhédroppar, aseptin, borvadd, karta, Turistföreningens resehandbok,

sysaker, stoppgarn samt en burk med blandad cacao och socker.

Reskassan buro vi innanför lifstykcket i en påse samt en liten summa i portmonnän. Man bör alltid hafva godt om småmynt på landet.

Anlända till Insjön kl. 5 e. m. åto vi först i en bondstuga, och togo så våra renslar på ryggen och började vår vandring med att gå till Leksand. Som vi öfverenskommit att så litet som möjligt använda hotel, för att därigenom få se mera af folkets lif och vanor, sofvo vi den natten i en stuga strax innan Leksandsnoret. (Med noret, som är ett ofta återkommande namn i Dalarne, menas en större by belägen vid en flodmyrning.) På söndagsmorgonen gingo vi in i byn och sågo på de långa, smala, högstäfviga roddbåtarna, som, ofta rymmande ända till 60 personer, kommo från alla närbelägna småbyar med högtidsklädd allmoge. Sedan gingo vi och satte oss i den till kyrkan förande långa björkallén och sågo där kyrkgången och åhörde sedan gudstjänsten. Vi fingo den uppfattningen, att folket i Dalarne i allmänhet är mycket kyrksam och deras fromhet tager sig ofta ett rent af barnsligt uttryck. Lustigt att se var den friska matlust, som visade sig under gudstjänsten: stora smörgåsar, karameller och rå lök (!) inmundigades ogeneradt öfverallt i bänkarna. I trots af detta verkade dock gudstjänsten med det myckna nationalklädda folket sällsynt stämmningsfullt. Att här ingå på de olika dalsocknarens särskilda dräkter skulle föra för långt från ämnet; dock vill jag fästa uppmärksamheten vid en sak, som jag tror ej är så allmänt känd. Kullorna hafva nämligen inom de flesta socknar flere ganska olika dräkter för sön- och hvardagar. Äfven de olika söndagarne inom kyrkåret fordra enligt häfdvunnet bruk olika färgad mössa, förkläde och halsduk. Kyrkdräkten får ej användas annat än i kyrkan och på vägen dit. Vill kullarna göra en promenad eller ett besök, måste hon först taga på sig åtminstone en annan mössa. Enligt min smak är för öfrigt leksandsdräkten den vackraste. Den tätt åtsittande lilla mössan ger åt ansiktet något så kvinnligt, hvilket däremot alls ej är fallet med den så allmänt föredragna, för resten mycket vackra rättviksdräkten.

Efter gudstjänsten gingo vi omkring och språkade med folket och fingo höra rätt mycket nytt och nöjsamt om deras lif och vanor. På eftermiddagen företogo vi en tur till det närbelägna utsiktsberget Plintberg. Utsikten var mycket vacker, men förringades nog af stark dimma.

Måndag morgon vandrade vi två mil och nådde Rättvik. Så godt som under hela marschen hade vi störtregn. Under ett uppehåll mellan skurarne gjorde vi rast för att bada i en liten insjö vid vägen, men under det vi voro ute och simmade, kom åter en häftig skur, och vi funno därför alla våra kläder alldeles våta på stranden. Sista fjärdingsvägen togo vi skjuts, men som skjutsbonden befanns vara blott lindrigt nykter och det var kallt att åka så våta, som vi voro, stego vi snart af igen. Vi togo in på Rättviks turisthotell, klädde om oss från topp till tå, togo oss en duktig konjak och voro så krya igen. Turisthotellet är billigt och godt, men litet stelt och tråkigt. Midsommarafton besågo vi på förmiddagen Rättvik, dess kyrka, utsiktspunkter, Vasastenen m. m.

Af de kyrkbyar vi sett på vår färd ligger nog Rättvik vackrast inne i viken med de lummiga stränderna. Särskildt ligger kyrkan så naturskönt strax vid sjön ett stycke från själfva byn. Rättviks kyrka var äfven den vackraste vi sågo.

Den är nog mycket gammal och rolig att se med sina gamla naiva dalamålningar ur bibliska historien.

Folket i Rättvik är emellertid ej så vänligt och gladt som i Leksand. Det blir för öfrigt sträfvare, ju längre upp man kommer.

Som vi nu fingo höra, att någon midsommarsdans ej skulle firas i Rättvik, och det ej för öfrigt var mycket turister där, beslöto vi att med en ångbåt, som gjorde lusttur, göra en liten tur och retur till Leksandsnoret och fira midsommar där. Vi foro således klockan 8 på kvällen, utan någon som helst packning. I förbigående kan jag nämna, att bestämd afgangstid för båtar, och ibland till ock med för tåg, tyckes vara ett mycket tånjbart begrepp i Dalarne. Om en båt skall gå kl. 7, finnes intet, som hindrar att den går 6 eller 8 i stället. (Obs! detta är ej öfverdrift, jag har sett det flerfaldiga gånger under vår färd.)

Vid vår ankomst till Leksand befanns, att logis var en ytterst eftersökt vara, och på grund häraf hamnade vi slutligen efter åtskilligt sökande i en kopparslagares kök. Värddinnan på Leksands

Nya Hotell var ytterst tjänstaktig och vänlig och där fingo vi mat, i trots af att det var öfverfullt af nattgäster. Under hela kvällen kommo oupphörligt regnskurar och vi voro duktigt våta. Klockan tio började kullorna att kläda majstången och ett muntert folklied tog härunder sin början. Det var godt om turister, som intresserade sågo på och ofta hördes öfverraskade utrop af bekanta som oförmodadt stötte samman uppe i Dalom. Vi träffade några Stockholms herrar, som erbjödo oss sitt sällskap och skydd under dansen, hvilket vi med nöje antogo, ty annars hade det kanske ej varit så lugnt för oss tre unga flickor att stanna uppe under hela natten. Klockan 12 var stången färdig med sina kransar, hjärtan och dalpilar och regnet hade nu äfven upphört. Nu restes den af starka masar, och sen tog ringdans vid, den ena ringen utanför den andra rundt om stången. Sedan tågade man med musiken i spetsen ner till en mycket stor Ångbåtsbrygga där sedan dansen lifligt trädde. Där dansades vals, polka, hambo så civiliseradt som helst och allmänt dansade både masar och kullor ovanligt bra, kanske ej alltid så lätt, men taktfast och säkert. Vi flickor dansade med en mängd masar och hade gränslöst roligt och skrattade åt deras torra humor då de språkade. Så svarade till exempel en mas på min fråga, om det ej hände att de dansade ner i sjön på den af regnet hala bryggan: Jo det hände nock, men di kommer fall *oftast* upp i igen! Presentation sker ibland under dansen och tillgår ofta sålunda: »Jag heter Matts, hvad heter du?»

(Forts.)

Ett minne.

Skisseradt för Idun af *Ellen Bergström*.

På sin torftiga vindskammare i ett af de ålderstigna husen vid Klara kyrkogård sitter gamla mamsell Alm vid fönstret och stickar. Som i dans fångar stickorna maska efter maska, skötande sig genom mångårig vana helt flinkt utan uppsikt och lämnande den gamla mamsellen frihet att med ögonen följa de förbigående på gatan och kyrkogårderna.

I dag ser det mera rörligt och folkrikt ut än vanligt. Något särskildt måtte vara på färde. Så småningom fyller hela den vidd, hon kan öfverskåda, med en väntande skara. Och i allas ansikten står att läsa högtidligt allvar! Nu öppnas kyrkdörrarna, och en del af den väntande skaran strömmar in. Samtidigt förkunna klockorna i Sankta Klaras torn, att åter en själ gått till det stora okända, därifrån ingen vänder tillbaka. Det är således en begrafningsakt som frisas.

Men hvem är han, som nu skattat åt förgängelsen? Hvem ringa klockorna i dag till ro? För hvem tyckes man i hufvudstaden hafva gått man ur huse för att följa på den sista färden? Det har gumman på sin kammarare ingen aning om. Tyckte hon sig ej rent af se kungens högresta gestalt försvinna inom tempelporten? Icke kunde hon väl se fel. Hans drag äro henne ju så bekanta genom träsnittet öfver soffan, hvilket hon klippt ur en gammal illustrerad tidning. Begrifningar såg hon ej så sällan, men att kungen själf vid någon af dem varit närvarande, det kunde hon ej erinra sig. Och så denna allt tätare och tätare människoskara! Tänk om någon af »de kungliga» vore död! Hon måste skaffa sig upplysning. Skyndsamt påtager hon den snäfvä urmodiga regnkappan och sin lilla nötta sommarhatt och begifver sig ut.

»Hvem är det som begrafs?»

»Viktor Rydberg. Vet ni inte?»

»Viktor Rydberg,» upprepar hon för sig själf, »Viktor Rydberg.» Endast ett namn, ett

enkelt namn, utaladt utan några titlar! Och — det märkvärdigaste af allt! — detta namn förefaller henne bekant. Hon känner det ej genom »Den siste atenaren», »Grottesången», »Vapensmeden» eller »Jubelkantaten», genom någon af dessa snillrika skapelser, som gjort det mera äradt än de mest lysande titlar skulle förmått. Läsning har hon föga fått ägna sin tid åt under sitt sträfsamma, praktiska lif. Skalden, tänkaren, han som så väl förstått vår tid, vår efter sanning och ljus och visshet sökande tid, förstått att gifva uttryck åt hvad som rör sig på djupet under dess stundom grumliga yta, honom känner den olärda för detta husmamsellen ej, och likafullt förekommer namnet henne så bekant. Hon letar och letar i sitt lufs minnesbok. Ack, ändtligen har hon funnit det! Men långt tillbaka i tiden har hon måst gå, hela sextio åren, ända till minnesbokens andra blad.

Hon återvänder till sitt rum, men i andan ser hon sig förflyttad till den landtliga kyrkogården i Jönköping. Hon är barn igen, och bredvid henne på grafstenen under hängasken, där de, obekymrade om platsens dystra ändamål, hvilat ut efter springleken, sitter en några år yngre gosse med djupa, tankfulla ögon. Så lifligt hon nu erinrar sig den snälle lekkamraten, den lille Viktor, som höll till godo att leka med henne, trots det att hon bara var en flicka och med hvilken hon så gärna delade den mjuka pepparkakan; han som aldrig enligt pojkar vanliga sätt behandlade henne med öfversitteri; som kunde berätta så hemska sagor om jättar och troll, hvilka dock alltid slutade med den skönas befrielse; som slutligen växte till en mycket viktig person i hennes ögon, sedan biskopen en dag stannat och talat med honom och klappat honom på hufvudet. Sedan hade hennes föräldrar flyttat från staden, och kamraten från barndomens trolska värld hade hon aldrig återsett. Under arbete och flit först i föräldrahemmet och efter föräldrarnas död hos främlingar hade hans bild så småningom utplånats ur hennes själ, och ehuru hans namn fördes på ryktets vingar öfver hela vårt land, nådde det likväl icke fram till henne, till den undangömda vrå af världen, där hon under sin krafts dagar lefde sitt obemärkta, men trogna lif i ständig kretsång mellan barnkammaren, bakstugan, köket och källaren.

Nu nalkas processionen. Från sitt fönster kan hon se den plymbeprydda likvagnen, det långa tåget af sörjande, kistan där han nu under blomstertäcket sofver den sista sömnen. Blicken skymmes och en dallring af vemod genomfar den gamla vännen. Sedan helgedomen slutit sig om sorgetåget, sjunker hon andaktsfull på knä. De ord, som gå öfver hennes läppar, höra ingen mer än Gud, men säkert uppsänder hon en varm bön för den dödes själ.

Morgonen därpå köpte mamsell Alm i kryddboden en tidning för att i »bladet» få läsa om begrafningen. Där fick hon nu bekräftelse på sin förmodan, att det icke var någon annan än hennes barndoms lekkamrat, hvars stoft dagen förut under konungs och folks samfälda saknad och sorg vigdes till den sista hvilan i Klara kyrka. Ty jämte en utförlig beskrifning på den stortartade begrafningen, en sista hyllning åt den ädle döde, förekom där äfven en skildring öfver skaldens barndom i fädernestaden Jönköping.

J "klädpenningfrågan".

III.

Då jag är en karlsperson, känner jag mig såsom sådan tämligen obehörig att yttra mig i denna fråga.

Naturligtvis kan jag ej heller ingå i några detaljer om huru en kvinnas klädpenningar böra användas. Men jag är i tillfälle att kunna säga, huru mycket en liten mycket ordentlig och verklig *fin* — jag menar ej grann eller utstyrd, icke ens modern alltid — fru har använt i den vägen under en lång följd af år, och det kan ju måhända blifva »ett litet strå till stacken.» Detta såsom ursäkt för mitt uppräddande.

Nämnda fru har sedan första dagen af sitt äktenskap fört noggranna räkenskaper öfver husets inkomster och utgifter. För hvarje år finns ett sammandrag, utvisande hvad som gått åt till matvaror, aflöningar, belysning, tvätt och strykning, mannens kläder hustruns dito, barnens dito, skatter, äkarevård, nöjen, böcker och tidningar, gåfvor m. m.

Ur dessa räkenskaper meddelas nu följande utdrag:

Hustruns kläder år	Kr.	108: 70
>	1868	> 119: 52
>	1869	> 122: 42
>	1870	> 101: 49
>	1871	> 99: 73
>	1872	> 90: 33
>	1873	> 116: 18
>	1874	> 167: 68
>	1875	> 97: 48
>	1876	> 108: 86
>	1877	> 287: 07
>	1878	> 131: 66
>	1879	> 100: 13
>	1880	> 149: 76
>	1881	> 124: 18
>	1882	> 92: 57
>	1883	> 223: 78
>	1884	> 94: 25
>	1885	> 91: 70
>	1886	> 114: 72
>	1887	> 80: 74
>	1888	> 78: 61
>	1889	> 160: 36
>	1890	> 103: 77
>	1891	> 102: 19
>	1892	> 53: 76
>	1893	> 31: 74
>	1894	> 223: 67
>	1895	> 84: 48

S:ma Kr. 3,461: 53

Således 3,461 kr. 53 öre under 29 år, hvilket gör 119 kr. 36 öre om året eller i rundt tal 120 kr. A—s har använt 160 kr. årligen, således något mera. Båda dessa siffror visa emellertid, att ett fruntimmer, som förstår att väl använda sina klädpenningar, kan kläda sig förvånande billigt och ändå vara en verkligt *fin* dam.

Anmärkas bör, att ofvanstående belopp användts endast till kläder, ej till gåfvor, böcker, papper, nöjen, läkarevård m. m., som signaturen — *lg* synes vilja hänföra till beklädnadsfrågan. Ehuru jag, såsom redan blifvit nämnt, ej kan inlåta mig på några detaljer, kan jag dock, fullt förtrogen som jag är med de grundsatser, som blifvit följda vid ofvanstående utgifter, intyga, att de i allt väsentligt öfverensstämman med hvad signaturen A—s så tydligt redan framhållit.

Naturligtvis måste våra utgifter, äfven när det är fråga om kläderna, rätta sig efter inkomsterna. Ty man bör ju aldrig lefva öfver sina tillgångar. Men *det* betyder ej, att, om man har mer än hvad som erfordras för ett ändamålsenligt och passande lefnadsätt, man skall stegra sina utgifter därefter. Intet kan för snart sagt hela vår existens vara fördärligare.

Det finnes således ett »lagom» äfven i fråga om lefnadsättet, och detta måste vara normen, ej hvad våra inkomster för tillfället möjligen medgifva. Håller man sig till detta lagom, äfven när inkomsterna ökas, så både kan man spara något för kommande dagar och man blir i tillfälle att kunna tillgodose intressen, som bringa oss större tillfredsställelse än granna kläder o. d.

Den husmoder, som häröfvan åsyftas, har under årens lopp haft mycket olika inkomster att förfoga öfver. I början voro de omkring 1,500 kr. årligen. De ha sedan år efter år stigit och utgör för närvarande 7 å 8,000 kr. Såsom synes har hon dock ej ökat sina klädpenningar. Hon tyckte de voro lagom från början och så har hon blifvit därvid, ehuru hon under de senare åren kunnat använda mycket mera.

många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant.

SPISBRÖD,

C. W. SCHUMACHER
Kgl. hofleverantör. — 17 Norrmögsgatan 17, Stockholm.

Försök!

de engelska, fås hos de flesta specialhandlare i hufvudstaden.

CAKES

Genom att låta förståndet och omtanken råda ifråga om utgifterna för sin egen person har hon blifvit i stånd att handla så äfven i alla andra fall, och på detta sätt har hon i väsentlig mån skapat och tryggat en existens, som blifvit till glädje och väisignelse för många.

Tydligtvis anser jag denna husmoder hafva handlat utomordentligt väl och klokt. Och, om det skulle tillåtas mig säga några ord i diskussionen, så skulle det därför vara följande.

Ingenting torde vara viktigare för den kvinna, som vill blifva en god husmoder, än att hon vänjer sig att uppställa en förständig norm för sin egen utstyrelse. Gör hon ej det, kommer hennes hushållning i öfrigt sällan att slå väl ut.

Inga utgifter äro heller lättare att på förhand bestämma än de, som behövas för en persons kläder, det må nu gälla en man eller en kvinna, om man nämligen låter förståndet råda. Utgifterna för hushållet i sin helhet måste bli olika. En familj är stor, en annan liten; en har representationsskyldighet, en annan icke; sjukdomsfall kunna inträffa m. m. Men icke så ifråga med hustruns klädpennningar. En person är nu alltid blott *en*, och priserna på beklädnadsämnena variera högst obetydligt.

Nu invänder man emellertid, att det ej går att uppställa en norm för dessa utgifter, därför att smaken är så olika. Ja, där ha vi det just. Det är smaken som, där den får vara afgörande, förer oss på afvägar, ty smaken följer blindt de galnaste moder, hvilka fördärva kroppen samt undergräva och förstöra välståndet.

Men är det ej just meningen med denna diskussion att i beklädnadsfrågan söka göra förståndet till domare och styresman samt låta smaken intaga sin plats, såsom förståndets rådgivare och tjänare? Ty endast om så sker, kan smaken blifva god och nyttig.

Teodor.

* * *
IV

Angående billigaste sättet att kläda sig vill jag yttra några ord, i hopp att det kan bli till någon nytta.

Jag känner flickor, som haft mycket stora klädpengar och dock ej klädt sig så smakfullt som de, hvilka haft mycket små tillgångar. En kvinna med små inkomster, bör kunna kläda sig så, att hon kan uppträda på en större bjudning och se lika elegant ut som någon förmögen dam. Jag vet att detta kan gå för sig om hon blott är praktisk och har någorlunda god smak. För att börja med linnegarderoben, som ju är bland de dyraste plaggen man måste hafva, så vill jag först gifva det rådet, nämligen att hvarje kvinna bör själf kunna sy hvad som hör hit, ty det är redan en stor inbesparing, såvida hennes tid ej är alltför dyrbar.

Domestiken till linnen är kanske det starkaste, men vill man hafva riktigt fint, så är hollandslärfvet att rekommendera såsom både billigt och vackert samt mycket starkt. Till benkläderna är det fyrskäftade tyget bäst, men tag *alltid* godt tyg till underkläder, ty det blir i längden billigast, emedan det alltid är så mycket arbete med linnesömnaden.

En kvinna som måste spara får ej skaffa sig många nya saker på samma år, utan det ena året linne, ett annat kappa o. s. v. Till hvardagskläder bör man alltid taga goda och starka tyger, som både kunna vändas och tvättas. Cheviot är härtill det mest passande och helst blå, ty den färgen är mest varaktig. Den som ej kan hafva råd att skaffa sig så många klädningar, bör då laga att hon kan få en svart, ty i en sådan är hon alltid klädd. Man kan väl ej gärna ha mindre än 3 à 4 klädningar, en hvardags, en söndags, en mörk fin och en ljus fin. Har man så många, reder man sig dock godt, men mängden får reda sig med mindre. Kan man få ull och så låta väfva klädningsstygar, blir det nästan outslitligt och i längden billigast. Kan man icke på detta sätt förskaffa sig hemväfda tyger, utan måste se sig om i handeln, bör man väl se till, att man icke låter lura sig af puffar och billiga priser. När man icke längre kan använda ett plagg som klädnings, gör man däraf t. ex. en underkjol, som blir både varm och treflig. Likaså kan man låta väfva kapptyg i synnerhet till värkappa, och syr man den själf, går den till omkring 20 kr. och varar boråt fyra år och än längre. Köpta tyger kunna äfven blifva både starka och billiga, men ej så som de hemväfda.

Är man någon gång med på en finare bjudning, så har man en ljus klädnings och en sådan

får man ännu billigare. En af hvitt ylle är man alltid fin med och en sådan kan man få för 5 kr. och när den blifvit solkig, låter man den kemiskt tvättas på någon tvättinrättning. Men kanske någon af Iduns många rådgifvarinnor kan gifva ett godt råd, huru man själf må kunna tvätta en sådan klädnings, ty det blir ju allra billigast. Sedan, om den ej är utsliten, d. v. s. ej allt för dåligt tyg, kan den ju färgas.

Till kappor blir ju alltid billigare att köpa tyg och låta sy eller sy själf, men man kan också komma öfver kappor till pris af 30 kr. men ej gärna under. Äfven kappor kunna färgas, om de med tiden chancera, och på så sätt kan en kappa räcka en fyra, ja t. o. m. fem år, det vet jag af erfarenhet.

Hvad skodon beträffar vill jag nämna, att finare skodon, som man ej begagnar så ofta, kan man få på realisationer riktigt bra, men hvardagskodon bör man skaffa sig starka och goda.

Hvad hattar angår blir det också största vinsten att köpa själfva hatten och sedan kläda den själf. Vill man ha hatten klädd med band, så blir det nog litet dyrt, men det blir dock i längden billigast, då sidenband ju äro så varaktiga. De kunna, när de bli fula, appreteras eller färgas och bli rätt snygga. Enär nu moderna växla upphörligt, så att man sålunda ej kan bestämma *hvad* en hatt skall klädas med, tror jag dock att det ofvannämnda blir i längden billigast.

Ett råd nu äfven med afseende på handskar. Det bör alltid vara goda handskar, som man skaffar sig, ty billigt skinn är ofta dåligt och går snart sönder. Hvita handskar kunna tvättas både en och två gånger, likaså ljusa kulörta, eller ock färgas, hvilket kostar endast 50 à 75 öre. Det är de *små*, men kanske *många* utgifterna som ofta göra toaletten så dyrbar. En förmögen kvinna frågar ej alltid efter, huru mycket hon kostar på sin toalett, men för en kvinna, som behöfver spara på det lilla hon har, är hvarje godt råd dyrbart. Jag vet rika flickor, som gjort af med mer än 300 kr. årligen, men också vet jag flickor som ej gjort af med mer än 75 à 100 kr. och sett lika eleganta ut som någon förmögen.

Jag har ej så noga kunnat uppgifva pris på hvarje plagg, men jag har sökt gifva ett och annat godt och praktiskt råd, och vore mycket glad om det kunde föranleda någon skickligare och förfarnare af Iduns läsarinna att yttra sig i ämnet.

M. S.

Namnsdagslista för 1896.

Augusti.

1. L. Evert.	17. M. Verner.
2. S. Katarina, Karin.	18. T. Georgina, Gina.
3. M. Stefan.	19. O. Magnus, Måns.
4. T. Rigmor.	20. T. Samuel, Sam.
5. O. Folke.	21. F. Josefina, Fina.
6. T. Sixten, Sigge.	22. L. Henriett, Henri-
7. F. Serla.	ka, Henny.
8. L. Dagny.	23. S. Halvar.
9. S. Gotthard.	24. M. Alida.
10. M. Laurentius, Lars.	25. T. Lovisa, Louise.
11. T. Susanna, Susen.	26. O. Torgils, Torkel.
12. O. Klara.	27. T. Helmuth.
13. T. Ragvald.	28. F. Sigurd.
14. F. Isabella, Isa, Bella.	29. L. Astrid.
15. L. Börje.	30. S. Albert, Bert, Bertel.
16. S. Fanny.	31. M. Arvid.

Teater och musik.

Djurgårdsteatern har nu tydligen funnit sin kassapjäs för säsongen. Kväll efter kväll fylles nämligen teaterns salong af en publik, som från den första scenen till den sista befinner sig i den allra muntraste sinnesstämning vid alla de hejdlösa roligheter, hvaraf Georges Feydeau's lustspel »Spökhotellet» öfverflödar. Stycket är skrifvet med fransk esprit. Dialogen är kvick och ofta satirisk, intrigen på en gång invecklad, men så redigt hopkonstruerad, att det hela från början till slut fullt följdriktigt går i hvartannat. Det är verkligen sällan man får se ett så både roligt och väl skrifvet lustspel. Då härtill kommer, att utförandet är synnerligen jämnt och

godt, med fröknarna *Borgström* och *Rustan* samt hrr *V. Lundberg*, *Eliason* och *Lavén* i hufvudrollerna, torde säkerligen enhvar, som besöker Djurgårdsteatern för att se »Spökhotellet» varda belåten med sin afton.

Arenateatern har upptagit det från Svenska teaterns dagar bekanta utstyrelsstycket *På havets botten*. Pjäsen är icke obetydligt larmoyant, men den är på samma gång rik på effektsener, hvilka, äfven om flertalet lämnar parkettpubliken oberörd, väcka den mest otvetydiga hänförelse i de öfre regionerna. Från dessa sparar man heller ingalunda på bifallet.

I egenskap af utstyrelsstycke ligger pjäsens tyngdpunkt i 4:e tablån: hafsbottnen, hvilken onekligen är särdeles vacker och anslående.

Hvad angår utförandet återser man med nöje hr *G. Ranft* i den egentliga hjälterollen. Fru *Dorsch* spelar fru de Sartène med värma och konstnärskap, och hr *Hagman* är en lustig och gemytlig Aristide Friquet. Som hans äkta hälft har frkn *Magnusson* anlagt en allt för hiskelig mask. Hr *Engelbrechts* bof tyckes oss hållen i alltför utprägladt melodrammanér. Om de öfriga uppträdande är just ingenting att säga.

Då, som nyss antyddes, stycket tyckes äga oförminskad popularitet hos den stora publiken, tro vi, att direktören icke skall få skal ångra, att han begifvit sig ut »På havets botten».

Fru *Ellen Nordgren-Gulbranson* har vid de pågående festspelen i Bayreuth rönt storartad framgång som Brunnhilde i »Valkyrian».

”Jungfrun.”

Ett kvinnligt handelsgeni, skildradt för Idun af *Chicot*.

(Slut fr. föreg. n:r.)

»Jag är hvarken 'söta vän' eller 'mamsell för stadsfiskalen,» svarade hon snävt. »Jag är jungfru Martinell och därmed jämt.»

Han borrade sina skarpa ögon i jungfruns obstinata, mörka glober. »Nå nå, lagom, lagom. Vi ska snart se, hur pass myndig hon är, jungfrun lilla! Hvad har hon för sig här? Minsann tror jag inte hon har en liten treflig handelsrörelse på lediga stunder, hvafalls?»

»Hm, det ska inte vara mycke det. Litet nål och tråd och foder, så mycke jag behöfver till att sy med. Jag kan väl få ha sånt i förlag, vill jag tro.»

»Ja så, behöfver hon det här att sy med — och det här — och det här?» Han slet och ref i några pappkartonger, i hvilka låg en mängd småkram. »Neej, min nådiga, vi ska inte vara så hoppstora, när stadsfiskalen kommer på visit. Hör på, är jungfrun myndig?»

»Neej, hur ska jag kunna vara det, då inga andra än änkor bli myndiga?»

»Jo, det finnes andra myndiga fruntimmer också. Annars få de ej tillstånd till nipperhandel, och jag förmodar det här ska kallas nipperhandel. Men nu är det slut med jungfruns affär, förstår hon, ty allt det här trefliga lägger jag vantarna på.»

Något som också den grymme fiskus mycket riktigt gjorde. Och dessutom fick jungfrun äfven erlægga betydliga böter, på hvilkas största part han också lade sina gripande fem.

Naturligtvis grät jungfrun i förstone och klagade för sina föräldrar. Men snart torcade hon tårarna, påtog sin vackraste siden-schalett, gick till stadsfiskalen och frågade, huru hon skulle bete sig för att bli myndig och erhålla rättighet att idka nipperhandel. Och som skönhet i förening med käckhet alltid gjort sig gällande t. o. m. på sådana karlar som gammaldags stadsfiskaler — ehuru man, öppet sagdt, hade svårt att tro

dem vara medlemmar af den öfriga kristliga församlingen — så lyckades hon verkligen få den kitslige K. att för henne skriva en inlaga till kungl. maj:t med begäran om myndighetsförklaring, hvarefter hon sedermera äfven fick rättighet att idka nipperhandel. Detta naturligtvis mot kontant vedergällning på alla möjliga håll.

Fiskalen var dock en allt för skarp karl att låta jungfrun slippa för så godt pris. Den gamla Handelsbalken var, såsom vi redan antydde, laddad öfverallt med försåt och faror. Hvad innebar nipperhandeln? Nå, det visste egentligen ingen. Men stadsfiskalen syntes snart ha så mycket bättre reda på, hvad den *icke* innebar.

Också stod jungfrun ingen stund säker för att icke denne skulle snegla in med sitt öga och göra sina kap midtför hennes nya myndighet och karterade tillståndsbevis. Hvad hänfördes under rubriken »nipperhandel» och hvad icke?

Denna osäkerhet gaf anledning till en mängd trakasserier, »påföljder» och plikter med konfiskationer. Men jungfrun var heller inte så dum. Hon vidtalade sin far, som varit den skickligaste timmermannen, innan han upphöjdes till kvartersman. Denne gjorde en löndörr, ledande till en vindsskrubb, som låg utanför det inre rummet, och dörren gjordes för väl att kunna uppluktas af en, som ej kände hemligheten. Så snart fiskalen syntes i gränden, rapporterades det genom en bultning i taket nedifrån, då jungfrun fick tid att gömma undan allt, som kunde blifva utsatt för spetsfundiga tolkningar.

Att bönhaseriet härvidlag öfverallt var stort, framgår af den omständigheten, att nipperhandlarskorna i Stockholm till slut nödgades ingå till kungl. maj:t med begäran om närmare förklaring, hvad med nipperhandel egentligen menades, och däröfver har man det utlåtande från kommerskollegium, som förekommer i Svensk Författningssamling hösten 1839. Hvad nipperhandlarskor, som skulle vara välfredade kvinnor och förete betyg om försvarlig kristendoms-kunskap och, om ogifta, myndiga förklarade, skulle få försälja, var följande:

Alla slags tråd och garn, silke, fruntimmers- och barnstrumpor, fransar, band, snören, uddar, galoner, artificiella blommor; handskar, nålar, knappar, symönster, hufbonader för fruntimmer och barn, kragar, snörflif och snörflifsbän, halsdukar, shawlar och shawletter samt allt till fruntimmersprydnader hörande kram, såsom hals- och armband, örhängen af sten och äkta metaller, pärlor, blommor, cheniller, contiller, m. m. äfvensom hårduk, brodérduk och cattuner.

Som man ser, kunde vederbörande på den tiden »reglera». Emellertid hade nu jungfrun en viss grundval för sitt vetande om skillnaden mellan tillåtet och otillåtet i sitt yrke och behöfde ej löndörren längre.

Under det de finare nipperhandlarskorna framme i staden egentligen slog sig på tapisserihandel, försökte hon draga mera inbringande fördelar af detta rättensnöre. Där stod nu t. ex. hufvudbonader för fruntimmer och barn. Godt! Hon lät genast en skicklig »patent»stickerska göra några modeller till yllemössor i form af ett slags negligéer, hvilka hon öfvertalade de förnämsta morarna i grannsocknarna att anlägga för att reta aptiten hos de andra. De nappade utmärkt. Och sedan sprungo bondkvin-

norna i årtal från ett halft dussin socknar för att få liknande mössor. De voro konservativa, dessa allmogehustrur och döttrar, för hvilka det icke existerade några »säsonger». Detta mode spred sig, eget nog, äfven bland stadsmadamerna, som belägrade hennes rum för att beställa mössor efter de olika hårdmönstren, hvilka skiftade i alla regnbågens färger med mellanliggande schatteringar, medan själfva stommen alltid gick i brunt, som »höll så bra med smutsen och som inte färgen gick ur». Denna nya industri lämnade under många år arbete åt en mängd unga flickor, som därpå förtjänade goda dagspenningar. Ty jungfrun hylade principen »leva och låta leva». »Svett-systemet» skulle ha förekommit henne vidrigt.

Därjämte lade hon an på sidenschaletter. Kvinnorna af medelklassen i landsortstäderna begagnade då allmänt schaletter. Rangskillnaden iaktogs strängt. Ve den, som vågade sätta på sig hatt och icke var minst borgaredotter! Allmogeen bar ännu i vissa socknar sina s. k. nationaldräkter.

Men så lät jungfrun plötsligt de styfvaste nämдемansmuttrarna prova några granna, präktiga schaletter från Almgrenska sidenfabriken i Stockholm. Jungfrun var dessa regioners Lundin. Hon stiftade lagar för moderna i de olika socknarna. Schaletterna slog an och så kom rusningen. Ah, mina damer, »en ann kan vara så god som en ann»! Naturanlagen förneka sig icke. Snart skimrade landskyrkbänkarna i de grannaste färger. Grön botten med röd bård i den ena socknen, vice versa i den andra o. s. v. Hade vårt land haft många sådana jungfrur, skulle vår sidenindustri allt stått på bättre fötter.

Hvad kattunshalsdukar — eller rättare hufvuddukarna — angår, voro dessa ännu innan näringsfriheten inträdde hennes största artikel. Dem förde hon i marknaden på ett helt annat sätt. De skulle spridas lika jämnt och allmänt öfver hela det område, hvaröfver hon sträckte sin merkuriistaf. Till följd därav valde hon några af de brokigaste mönstren. Ingen kände så väl sina naturbarns smak som hon. I dessa högkolorerade dukar uppriggade hon några af socknarnas fagreste tärnor, och sedan gaf hon akt på, hvilket mönster blef det mest efterfrågade. Landsborna äro mycket noga att få plaggen alldeles lika. Är det en kvist, som fått en annan form, duger halsduken platt inte. Den *skall* vara lik Gretas, påstår Kajsa. Annars »får det vara».

När nu jungfrun var på det klara med det »i sann mening» populäraste mönstret, afgaf hon ett anbud till extra pris å ett parti så stort, att grosshandlaren baxnade och trodde henne vara galen. Han hade ej ens så mycket på lager själf. Men, galen eller icke, var nu jungfrun en gång säker som Sveriges riksbank, och så fick hon hela subberten. Nu gick försäljningen löst till samtliga socknarna. Och en månad därefter glänste alla fält, hagar, ängar, landsvägar och kyrkovallar inom sex kvadratmil af de lifliga färgerna från tusenden alldeles lika hufvuddukar, alla stammande från jungfruns tvänne rum därborta på Islandet.

I denna konkurrensens febrila tid, då hvarje fönster åt en gata skyltar med lockande etalager, klingar detta som en saga. Och likväl är denna skildring ingenting annat än en serie sakförhållanden, hvilka måhända ännu många torde minnas i dessa trakter.

Att jungfrun dock inte hade så alldeles obegränsadt välde öfver kundernas sinnen som synes framgå häraf, visar en episod från 1856. Hon följde noga med västmakternas krig mot Ryssland 1854—55, troligen emedan det enda nöje hon bestod sig var att läsa stadens tidning, hvilken hon höll i kompani med tio af de närmaste grannarna. Strax efter Sebastopols fall utkom i marknaden en duk, på hvars »spegel» syntes Péliissier, Canrobert, Niel, Basquet, MacMahon och lord Raglan på eldiga hästar. Denna duk föll så i smaken, att hon beställde en oerhörd massa af dessa lysande gubbar. Men bondstintorna, som antagligen ej så ifrigt studerade tidningarna, brydde sig hvarken om marskalk Péliissier eller lord Raglan, utan hamnade största delen af dessa då så ryktbara krigare nere i en bod på gården, där de tjugu år därefter upptäcktes af arvingarne, som sålde hjältarne till lumphandlaren. Sic transit gloria mundi.

* * *

Vi skola icke följa denna märkliga kvinna längre i detalj efter sedan kungl. förordningen angående utvidgad näringsfrihet d. 18 juni 1864 trädde i verkställighet, då alla möjliga individer få sälja allt möjligt, bara de ha någorlunda rena prästbetyg.

Jungfrun ökade efter denna jättehävning i kampen för tillvaron visserligen sitt lager med en mängd nya artiklar äfven för den manliga delen af landtbefolkningen, men hon hvarken flyttade eller ändrade sin lokal i öfrigt.

Visserligen fick hon efter de nya tingens inträdande en massa konkurrenter, men de lyckades aldrig taga ifrån henne hennes kunder. Till jungfrun skulle de, generation efter generation.

Huru kom det sig då, att denna kvinna i en aflägsen vrå, en trappa upp i ett par rum utan lyx, ja utan ens disk — hon hade dock ett slags tingest erinrande om en sådan de senare åren — huru kom det sig, att landtfolket skyndade förbi de stora, fint inredda bodarne ned till »jungfrun»?

Det kom sig däraf, att hon var billig och ärlig i all sin handel ochandel. De visstemycket väl, generation efter generation, att de icke på något annat håll kunde köpa en billigare och bättre vara. Hon öfvertygade sig alltid själf först om tygets goda beskaffenhet, hon tvättade kattunet, innan hon köpte det, och köpte aldrig in en dålig artikel. Ehuru lögnen tycks i en eller annan form nödvändig i handeln, gjorde hon sig aldrig saker till en lögn. Till följd därav och ehuru hennes största publik bestod af allmoge, tillät hon sig ingen prutmån. Priset var en gång för alla bestämdt, och hon lärde snart kunderna sin orygglighet i detta fall. Och den gick så långt, att om hon icke fick sitt en gång bestämda pris, lät hon hellre varorna ligga än »realiserade». Naturligtvis var detta ett köpmansfel, och ett helt, hopadt lager visade efter hennes död, huru envist hon följt äfven denna sin grundsats, som väl dock tålde att prutas på.

Hon hade äfven en annan gammaldags egendomlighet, förklarlig genom en väl miss-trogen natur, men förkastlig ur affärssynpunkt. Hon satte aldrig in penningar i en bank. Kontanterna voro enligt hennes mening säkrare i hennes eget förvar. Men hvilket förvar! Hon hade aldrig ens någon kassakista. När dagens kommers var slutad, knöt

Tandläkare dr Geo. Forssmans
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
 Finnas å de bästa apotek, i partymått och hos hvar handlande. Färdigförpackning för Sverige hos **Stockholm, Bendix, Josephson & C:o, 11 Regentgatan**

hon in kassan i en af sina tusende bomullsdukar, och så lästes knytet in bland de packade kamraterna i en byrålåda. Ack, denna gamla byrå, som nu äges af en af mig mycket väl känd person, har i sina fem lådor under loppet af ett halft sekel inhyst skatter à la Monte-Christo, ehuru betydligt verkligare! När de blefvo för fulla, gick hon till de stora kontoren och växlade in sedlar, hvilka begrafdes i dukar af siden.

Det var klart, att jungfrun blef rik. Efter föräldrarnas död ärfde hon huset, så att lokalen kostade ingenting. Hennes personliga lefnadskostnader voro ytterligt ringa. Hon lefde uteslutande på kaffe och dopp. Någon annan näring sågs hon ej intaga.

Hon måtte ha haft en formlig järnkstitution. Nöjen bestod hon sig aldrig annat än en kort stunds tidningsläsning. Däremot var hon otvifvelaktigt den regelbundnaste kyrkbesökerskan i hela staden — hon och hennes syster, hvilka man under hvarje årstid och väderlek kunde se i femte bänken från predikstolen, ottesång, högmässa och aftonsång. Till skrift gingo de två gånger, påsklördagen och Mikaelisafonen.

I själfva verket var denna »outvecklade» kvinnas enskilda lif det enligt vår vanliga mondäna uppfattning sterilaste och glädjelsaste man gärna kan tänka sig. Endast arbete och hvila. Att tillvaron äfven har något, som heter fröjder, tycktes hon aldrig ha vetat af. För kärleken var hon otillgänglig. Hon saknade ingalunda friare. Dem svarade hon blott med ett egendomligt, kallt skratt. För vänskap var hon lika kylig. Sin enda syster, som kämpade med stor fattigdom och tidigt blef änka, saknande allt för

sina barn, bistod hon aldrig, ehuru de följdes till och från kyrkan hvarje söndag under minst 35 år. Men hon var artig och jämnmodig, så att säga glatt som en älfbensboll, och denna kyliga glatthet gällde alla. Hon hade också mångåriga biträden. Hon var artig emot dem, men intresserade sig för ingen.

Profryttarne, som blefvo allt talrikare och närgångnare med åren, visade hon dock ingen synnerlig artighet, och det var nog svårt att få henne till att göra affärer. Det behöfdes blott, att en sådan där elegant, smickersam herre kom in och hälsade henne med »fröken». Adjö med den herrn. Det var att komma af sig vid ingången. Men de af detta efterhängsna släkte, som förstodo sig på hennes egenheter och gammaldags sätt att se, kunde med jungfrun »göra poster», hvilka en grosshandlare i våra konkurrensdagar skulle anse omöjliga, och likväl skulle några Stockholmsfirmor kunna visa honom »siffrornas mångfald» i sina gamla böcker, så vidt de ej äro förstörda.

Hvad jungfruns kredit beträffar, så torde ett så »fin-fint papper» näppeligen ha funnits inom manufakturhandeln norr om Stockholm. Egentligen hade hon dock ingen kredit, emedan hon — aldrig ville ha någon. Hon betalade allting extra kontant och hennes vinst bestod egentligen i rabatten. Detta förhållande jämte de ytterligt låga lefnadskostnaderna förklarar äfven hemligheten af, att all täflan med hennes priser voro omöjliga för de manliga handelsmännen inom samma område.

Naturligtvis hade en person, som i de flesta afseenden var så långt efter den all-

männa utvecklingen, ingenting brandförsäkradt, hvarken lager eller fastighet. Det var därför ingen treflig dag för henne, då den förfärliga eldsvådan öfvergick staden anno 1869. Likväl spred sig ej elden till den stadsdel, där hon bodde. Emellertid var faran att allt skulle brinna upp mycket hotande, och det är troligt, att ångesten lade grunden till den sjukdom, som våren därpå lade henne i grafven.

»Jungfrun» ansågs eftärlemna en förmögenhet af omkring 150,000 kronor, en behållning, hvartill troligen ingen af våra dagars handelskvinnor förmår göra maken, allraminst i rum på öfre botten och utan ens en skylt.

Planschen för juli

åtföljer, i utbyte mot det vanliga romanarket, detta nummer och utgöres af en reproduction i autotypi efter den framstående finske konstnären Alb. Edelfelts sommarfriska bild: »Sista afskedet».

Innehållsförteckning.

Drottning Amelia af Portugal (med porträtt), af Göran Björkman. — Som en dröm, poem af Antonio Feijó, öfvers. fr. portugisiskan af Göran Björkman. — »Professor Egen», af Ave. — Iduns läkarartiklar: IX. Några ord om nervositet och s. k. nervösa sjukdomar, af prof. P. Lennmalm. — Tre flickor på vandring; från en turistfärd i Dalarna, af Mabel. — Ett minne; skisseradt för Idun af Ellen Bergström. — I »klädpenningfrågan»: III o. IV, af Teodor och M. S. — Namnsdagslista för augusti. — Teater och musik. — »Jungfrun»; ett kvinnligt handelsgeni, skildradt för Idun af Chicot (slut fr. föreg. n:r). — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Länk-charad.

Visst kan det ens hjärta mitt sjunde (456)

Att höra mitt *helas* (123456) öde,
Ty räddas hon icke kunde,
Och ligger nu kall bland de döde.
Mitt *andra* (2345) hon var, stackars unge,

Gick ensam i skogen att svärma,
Men dold af en tätvuxen dunge
Mitt *första* (12) fick tid att sig närma.

Han kastar sig öfver den lilla —
Hvars *femte* (3456) bland tallarna klingar —

På sådant mitt *fjärde* (345) han illa
Fördärfvar vårt *hela*. Om vingar
Hon haft, hon nog rädda sig kun-

nat;
Då hade mitt *tredje* (34) gått miste
Om sagan: »jag nu fått förära».
Och om nu i tårar vi briste
Mitt *sjätte* (45) ej mer skall besvärta.

S. L.

Ordgäta.

Tag 10 ord, hvilkas begynnesebokstäfver bilda namnet på en stad, då de läsas uppifrån och ned. Slutbokstäfverna lästa nedifrån och upp bilda samma ord.

Orden äro: 1) tonbeteckning, 2) ett mått, 3) en ryktbar man, 4) »fördjupningar», 5) ett djur, 6) en »börda», 7) finnes i böcker, 8) luftfeno-

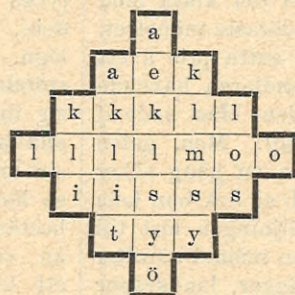
men, 9) fruntimmersnamn, 10) ett träd. Icke mera än en bokstaf, utom de som ingå i stadens namn, får medtagas.

Reseda.

Sifferlogogryf.

- 1 2 5 = en »bakdel».
- 3 2 7 = ligger »i blöt».
- 7 5 6 3 = blommor om våren.
- 4 6 7 = bäst på bordet.
- 2 3 4 = vackrast sommartiden.
- 7 2 5 4 = träd.
- 7 2 3 4 = hviloplats.
- 1 6 5 = blir större ju mera man tar därifrån.
- 3 6 5 = stickande.
- 6 7 = en »jordmuskel».
- 1 2 3 4 5 6 7 = praktisk inrättning.

Diamantgäta.

Lästa från vänster till höger bilda raderna namn på en badort och fyra järnvägsstationer i Sverige.

b-g.

Stafvelsegäta.

Ur, o, ed, um, ri, bois, kas, in, iti, gi, am, us, m, al, th, ar, k, de, ton, au, a, pa, ta, l.

Af ofvanstående bokstäfver och stafvelser bildas 9 geografiska namn,

Ordspråkgäta.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
*																*
	*															*
		*					*		*			*				
			*		*				*	*		*	*			
				*	*				*	*		*	*			
					*						*					

- 1) Uppsökare, 2) uppläsare, 3) forntida drottning, 4) metall, 5) frukt, 6) blomma, 7) tygsort, 8) andlig ämbetsman, 9) fruntimmersnamn, 10) »molnets broder», 11) historisk ort i Östergötland, 12) stad i Italien, 13) stor handelsstad i Mindre Asien, 14) hållhake, 15) köping i västra Sverige, 16) slöjdalster, 17) bär.

E. O. N.

hvilkas begynnelse- och slutbokstäfver gifva namnen på tvänne forntida drottningar.

- 1) Bergskedja.
- 2) Stad i Sverige.
- 3) Stad i Nederländerna.
- 4) Ö i Stilla Oceanen.
- 5) Stad i Hindostan.
- 6) Stad i Europa.
- 7) Stad i Sachsen.
- 8) Berg.
- 9) Stad i Frankrike.

Fyrkantsgäta.

```

  a a a e
  C k l l
  m o o o
  o s s t
    
```

Ett pulver, bohag, namn på en sjö, namn på en växt.

b-g.

Prokop.

- 1-5) = stad.
- 2-5) = flod.
- 3-5) = byggnadsverk.
- 2-5) = rundt föremål.

Lösningar.

Logogryfen: Handske; sken, skena, sked, hane, sed, ans, ked, hes, se, sned, hake, nes, and, eka, hed, ek, hand, han, sand, Hades, ande, ask, ed, sena, Sedan, sak, sank, ske, ha, ah, ned, sen, Hans, dans, san, en, de, den, hade, sade, kan.

Namngätan: Sam, Amos, Ossian, Andreas, Assar, Ane, Nestor.

Bland nu befintliga Cacaosorter HULTMANS CACAO

intages säkert förnämsta platsen af

Redan 1888 intygade prof. Joh. Langi Lund, att Hultmans Cacao var fullt lika med van Houtens Cacao. Hultmans Cacao kan således varmt rekommenderas till hvarje husmoder.